

Kronik

Adgang til algoritmerne

Forskningsledelse i den permanente pandemi

*Af Katrin Hjorth *)*

Resumé

Da jeg forsvarede min doktordisputats i 2012, argumenterede jeg for, at fremtidens strid inden for velfærd ville dreje sig om "**Adgang til excellence**", dvs. kampen om adgang til den bedste omsorg, uddannelse og sociale sikring. I dag er denne forudsigelse blevet skrækindjagende aktuel. Globale koncerner, nationer, institutioner og personer slås om adgangen til de mest effektive værnemidler mod Coronavirussen, herunder respiratorer, der kan forhindre, at vi lider kvælningsdøden. Det var planlagt, at jeg 20. marts 2020 skulle holde en afskedsforelæsning, hvor jeg skulle tage udgangspunkt i den forelæsning, jeg holdt, da jeg i 2009 tiltrådte i mit professorat på Institut for Uddannelsesvidenskab på Syddansk Universitet. Ideen var, at jeg skulle beskrive udviklingen i dansk uddannelsesforskning i perioden 2010-2020. Men det blev ikke til noget, fordi universitetet blev lukket ned på grund af Corona-truslen. Vi blev konfronteret med en pandemi, der i værste fald bliver permanent, og som sætter helt nye vilkår for forskning og forskningsledelse. Denne artikel forsøger at opsummere de tendenserne, vi i dag kan se inden for forskningsledelse og uddannelsesforskning. Nogle tendenser har manifesteret sig langsomt i løbet af de forløbne år. Andre er blevet radikaliserede på grund af krisen. Vi oplever på godt og ondt stærkere krav om **anvendelsesorientering**, en mere fremskreden **digitalisering** og en stærkere **politisering** af forskningen. Her vil jeg argumentere for, at striden i dag står om retten til at definere de **algoritmer**, der lægges til grund for håndtering af data. I Corona-krigen dukker foruroligende **totalitære** tendenser op. Mit håb er, at vi kan tage det så roligt, at vi kan bevare demokratiet.

*) Katrin Hjort er dr.phil. og professor emerita ved Institut for Kulturvidenskaber på Syddansk Universitet

A. Indledning

1. Formål og perspektiver

Den italienske retsfilosof, Giorgio Agamben beskriver foranstaltningerne i forbindelse med COVID19 som "Den Permanente Undtagelsestilstand", der kræver (konstruktion) af en krise, der truer statens sikkerhed og borgernes liv. Denne krise retfærdiggør opstilling af regler og begrænsninger, der først synes kun at vedrøre nogle mennesker i nogen tid, men som senere viser sig at skulle gælde alle altid (Agamben 2020). I forlængelse af Agamben vil jeg her tale om den "Den Permanente Pandemi". Jeg vil spørge, hvad pandemien betyder for forskning og forskningsledelse og beskrive, hvordan tendenser, vi allerede har kunnet se, bliver radikaliserede i forbindelse med krisen. Kravene om *anvendelsesorientering* af forskningen skærpes. *Digitaliseringen* bliver mere fremskreden, og *politiseringen* bliver stærkere. Her vil jeg argumentere for, at striden i dag står om retten til at definere de *algoritmer*, der lægges til grund for håndteringen af data. Men jeg vil også pege på, at der i Corona-krigen dukker *totalitære* tendenser op, der truer demokratiet. Det er foruroligende. Mit håb er, at vi kan tage det roligt nok til, at vi kan bevare demokratiet.

Det empiriske materiale i artiklen er dels den tiltrædelsesforelæsning, jeg holdt, da jeg i 2009 startede i mit professorat ved Institut for Kulturvidenskab på Syddansk Universitet (Hjort, 2009), dels power points til den afskedsforelæsning, jeg skulle have holdt 20.marts 2020. Men jeg vil også referere til pointen fra min doktordisputats fra 2012: Kampen om velfærd vil i stigende grad handle om "Adgang til excellence". Det drejer sig om adgangen til de arenaer, hvor den bedste og meste professionelle omsorg, uddannelse og sociale sikring udøves, og hvor den bedste og mest effektive velfærdsteknologi bringes i anvendelse. Et aktuelt eksempel er den makabre konkurrence om adgang til uddannet personale, hygiejniske procedurer, velfungerende værnemidler, tilstrækkelige respiratorer, tests og en måske kommende vaccine (Hjort K. , Farvelfærdsstaten, 2012).

2. Oversigt over kronikken

I det følgende vil jeg i afsnit 2 "Dystopier" tillade mig at se på nogle af de skrækfantasier, der dukker op i den nuværende situation. I afsnit 3 "Danmark A/S International" vil jeg vende mig mod konkurrencestatskonstruktionen, og specielt fokusere på de forskningsetiske dilemmaer, den rejser. I afsnit 4 "Fra Vugge til Krukke" vil jeg beskrive ekspansionen af uddannelsesforskningen generelt og på SDU specielt i perioden 2010-2020. Afsnit 5 "Dubrovnik Metoden" vil handle om god tone og fair spilleregler i en situation med stigende konkurrence om og i academia. Begge disse afsnit er mere muntre afstikkere fra turen ad Coronaens trange vej. Afsnit 6 "Kommercialisering" handler om, hvordan vilkårene for distribution og ledelse af forskning forandres med Konkurrencestaten. Afsnit 7 "Politisering" konkluderer på spørgsmålet om, hvilke totalitære tendenser, der viser sig i de uheldige og u-hellige alliancer mellem Konkurrencestat, nyliberalisme og Corona bekæmpelse. Perspektivet må ikke blive desperation og destruktion, selvom situationen

er desperat og destruktiv. Vi må holde fast i den kritiske, saglige og respektfulde debat for at kunne revitalisere demokratiet .

B. Dystopier

Apokalyptiske fantasier og konspirationsteorier er ikke god latin i en forskningsverden, der stræber mod klarhed og fornuft. I denne artikel vil jeg imidlertid fremture med dystopier i håbet om, at jeg ikke får ret. I forlængelse af Agamben vil jeg argumentere for, at kampen om ledelse af forskning i "Den Permanente Pandemi" kommer til at dreje sig om *definitionsretten* til de *algoritmer*, dvs. de kalkulationer af funktioner, som finder sted i arbejdet med data. Det er ikke nogen ny situation. Vi kender ikke kun internationale eksempler, men allerede også danske:

Et eksempel kan være de BIG DATA, som i USA konstrueres i forbindelse med "Predictive Policing". Et system, der skulle kunne give en matematisk forudsigelse af, hvor og blandt hvem forbrydelser sandsynligvis vil bryde ud (Meijer, 2019). Et parallelt eksempel fra Danmark er de såkaldte *Socio-økonomiske Referencerammer*, der skal angive, hvordan en skoles elever præsterer i forhold til, hvad der kunne forventes på baggrund af deres forældres sociale og økonomiske status (uvm.2020).

Algoritmerne kan imidlertid også knytte sig til det, jeg for sprogpillet skyld vil kalde "bittesmå data" eller BIT DATA. Et eksempel kan være det kinesiske Hukou-system. Det er et socialt pointsystem, som blandt andet kan koble individers biologiske profil, geografiske bevægelser og karakteren af deres sociale relationer. Herunder give minuspoint, hvis man har "dårlige venner", dvs. bekendte, der er involveret i ikke-statsanerkendte aktiviteter (Jensen 2019). Et parallelt dansk eksempel kan være undervisningsministeriets *trivselsanalyser*, hvor børn fra børnehaveklassealderen skal svare på spørgsmål, som "tror du, de andre børn i skolen kan lide dig?" eller "tror du, de andre børn i skolen griner ad dig?". Besvarelserne kobles op på elevernes CPR-numre (uvm.2020).

Sammenlagt er BIG DATA og BIT DATA den perfekte BIG BROTHER med mindre vi vælger at realisere noget andet, dvs. reflektere og handle på andre måder i fremtiden (Boltanski & Thévenot 2006).

C. Danmark A/S International

I 2009, da jeg holdt min tiltrædelsesforelæsning, var min tilgang anderledes optimistisk. Jeg analyserede den *Konkurrencestat*, også kaldet *Danmark A/S International*, der var under udvikling, og beskrev de modsatrettede statslige, markeds(lignende) og professionelle logikker, den repræsenterer, og jeg beskrev de dilemmaer, konkurrencestaten rejser mellem praktisk pædagogik

og uddannelsesvidenskab, uddannelse og dannelse, liberale og sociale dagsordner, teknisk rationalitet og utopiske universalistiske horisonter.

Men jeg appellerede først og fremmest til *forskningsetikken*. Som professionelle forskere må vi forpligte os på en forskningsetik, hvor vi undersøger karakteren af et problem, inden vi hovedløst kaster os ud i at løse det. Vi må erkende, at det, der virker effektivt for nogle, ikke er meningsfyldt for andre. Vi må synliggøre vores teorier, metoder og empiriske materiale, så man har mulighed for at tage stilling til, hvad vores forskning har undersøgt, hvorfor, hvordan, og hvem der har finansieret den. Først og fremmest skal vi dog bestræbe os på, at vores forskning ikke skader de mennesker og den natur, vi forsker i eller for. Vi skal i virkeligheden bare holde os til Halfdan Rasmussens danske version af "*Kardemommeloven*" fra Thorbjørn Egners "*Folk og Røvere i Kardemommeby*":

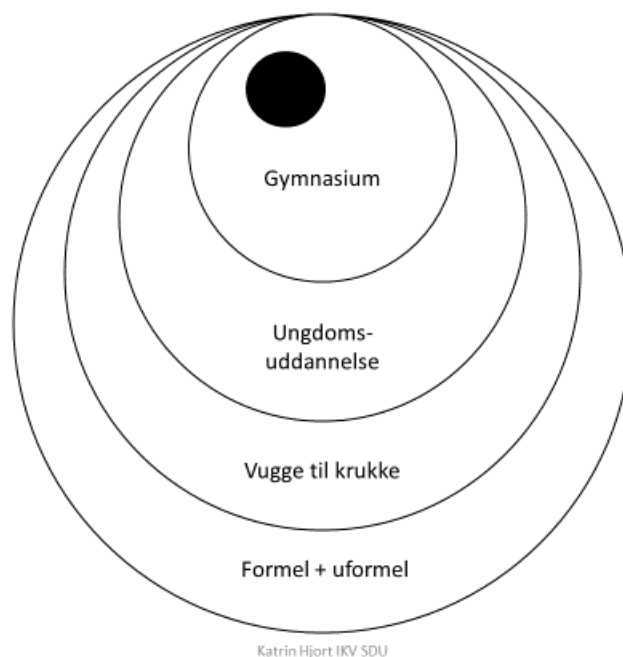
"Du må ikke skade andre eller sætte livet til, men ellers må du gøre som du vil"

Egner 1988 [1955]

Det betyder, at vi *ikke* nødvendigvis kun skal lave grundforskning. Vi må også gerne lave *rekvireret forskning*, men vi må ikke producere *rekvirerede resultater*. Selvfølgelig må vi indgå i Forsøgs- og Udviklingsarbejde i samarbejdsrelationer eller samskabelse med frivillige kræfter, civilsamfund, virksomheder og andre lokale, nationale eller internationale forskningsenheder. Men vi skal påtage os ansvaret for, at vores arbejde er *troværdigt* og formidles på et grundlag, man kan have tillid til. Vi skal ikke producere "fake news" eller fungere som edu- eller sciencetainment, eller hvad jeg vil kalde "social pornography" på en reklamefinansieret blog for nyfigne kiggere, som eksempelvis serien "Unge Mødre" (RealityPortalen.dk, 2020). Dette sidste forbehold bliver det dog – på godt og ondt – stadig mere fristende at overskride i takt med liberalisering, kommercialisering og viralisering af de sociale medier. Det vil jeg vende tilbage til. Først noget pral:

D. Fra Vugge til Krukke

I den periode fra 2009, hvor jeg har været ansat på SDU, har vi uddannelsesforskningsmiljøet ekspanderet fra et være et lille miljø konstitueret omkring teoretisk gymnasiepædagogik til et "bredt og dybt" *uddannelsesforskningsmiljø*, der spænder fra "Vugge til Krukke" og over såvel formaliserede som ikke-formaliserede læreprocesser. Jeg har ikke gjort det selv, vi har gjort det sammen. Jeg vil i min afskedsforelæsning illustrere det sådan her:

Figur 1: "Fra Vugge til Krukke" (af Jacob Hjort Bundgaard)

Fra arnestedet, teoretisk gymnasiepædagogikum i samarbejde med de øvrige danske universiteter, men lokaliseret på SDU, har vi ekspanderet til at have en *bachelor* i interkulturel pædagogik og dansk som andetsprog, men desværre ikke længere arabisk for begyndere. Efter bacheloren kan vi tilbyde en *kandidatuddannelse* med en række valgfag, herunder pædagogisk psykologi, organisation & ledelse, og børn, unge, kunst og pædagogik. Desuden har vi udviklet 2 *masteruddannelser* i gymnasiepædagogik med fokus på henholdsvis *didaktik* og *ledelse*, hvor henholdsvis Ellen Krogh og Peter Henrik Raae har været frontfigurer. På ph.d.-fronten har vi siden 2013 hvert år udbudt et tværfakultært og tværvideenskabeligt kursus kaldet "Projekt og Produkt", hvor deltagerne har haft mulighed for at træne i at give og få feedback på deres afhandlinger, efterhånden som de skrider frem. Ellen Krogh og jeg har samarbejdet om disse kurser og i den forbindelse trukket på viden og erfaringer fra de to parallelle forskningsgrupper, vi har haft på Institutet, "Fag og Didaktik" og "Profession, Organisation og Ledelse".

I 2015, 2016 og 2017 har vi desuden afholdt tre *Nordiske Vinterskoler* i uddannelsesforskning i samarbejde med Universitetet i Agder, NO og Lunds Universitet, SE. Vinterskolerne har været en stor succes med fine evalueringer, så derfor har vi besluttet ikke at holde flere. Man skal stoppe, mens legen er god. I dag er der mange flere udbydere af ph.d. Kurser på markedet, også online. Til gengæld har vi intensiveret samarbejdet med *professionshøjskoler* eller UC-er, især vores naboer UCSyd og UC-Lillebælt. I samarbejde med universitetet i Agder har vi bl.a. udviklet og afprøvet, hvad

vi kalder "*Professionslaboratorier*" - en case-baseret metode til tværfagligt og tværprofessionelt samarbejde (Hjort ed. 2017).

Kronen på værket har været, at vi har fået tilbudt - og takket ja til - at være værter for *NERA 2021*, hvor vi håber, verden er åbnet igen. NERA er Nordens største uddannelsesforskningskonference med mellem 300 og 500 deltagere, og der er stærk konkurrence mellem de nordiske universiteter om at være værter. Så det er en anerkendelse, at 2021 er blevet placeret hos os på Syddansk Universitet. Chief-convenor, der skal "styre tropperne", bliver nu jeg er pensionist, Dion Rüsselbæk Hansen. Men konferenceafholdelsen kræver også stor bistand fra det teknisk-administrative personale. Her er Christina Bruun Levinsen den hovedansvarlige (SDU 2020). Konferencearenaen bliver H. C. Andersens by, Odense med udflugter og foredrag bl.a. ved professor emeritus Johannes Nørregaard Frandsen, IKV.

Nå, pral til side. Hvordan kan det være, at vi har været så gode til at samarbejde konstruktivt?

E. Dubrovnik-metoden

Hvordan kan det være, at vores samarbejde - når jeg skal vurdere det - har været så relativt lidt hæmmet af den konkurrence eller "kamp om sandheden", der kan og skal optræde i academia. En forklaring er, at miljøet har tiltrukket mennesker med vidensbegær og nysgerrighed. En anden forklaring kan være, at vi netop på grund af den konkurrencestatslige logik har opereret i opgangstider, hvor uddannelsesforskningen i Danmark generelt er blev opprioriteret og på forskellig vis er blevet finansieret via interne og eksterne midler som f.eks. fondsmidler. I opgangstider bides hestene som bekendt ikke så meget. Et tredje bud kan være, at vi - bl.a. på grund af vores internationale kontakter - har haft nogle gode procedurer eller spilleregler for arbejdet i academia.

En lang række af uddannelsesforskerne fra SDU har løbende deltaget i den årlige konference, som "The International Research Group for Psycho-Societal Analysis" har afholdt i Dubrovnik i Kroatien. De bærende kræfter har været forskere fra Tyskland, England og Danmark (SQUID 2010). På denne konference er der udviklet en række spilleregler for at give og modtage feedback i grupper, den såkaldte "Dubrovnik-metode" (Bereswill 2010). Deltagerne leverer på skift en smagsprøve på deres igangværende arbejde, f.eks. en case eller et klip fra et metodeafsnit, og skal så ellers "holde kæft", mens resten af deltagerne tager en runde, hvor de roser og riser, herunder fremhæver, hvad de undrer sig over eller ikke kan forstå. Tekstens leverandør må ikke tale undervejs - kun tage noter - og får først ordet til sidst. I sin efterbearbejdning er vedkommende selvfølgelig helt fri til at skrotte den feedback, der ikke opleves som relevant, og kun forholde sig til resten. Eksempelvis kan andres

”fejlæsninger” af tekstens intenderede mening give et signal om, at den kræver en tydeligere formidling.

Arbejdet med modellen har været særligt frugtbart i Dubrovnik, fordi de deltagende forskere har haft rødder i forskellige teoretiske traditioner, bl.a. kontinental kritisk teori eller Frankfurterskolen og den britiske Tavistock-tradition. Det har givet anledning til mange givende meta-refleksioner. Men vi har også brugt modellen på ph.d.-kurser og vinterskoler og i forskningsgrupperne.

På ph.d.-kurserne har metoden fungeret som en kombination af fysisk samvær og samarbejde over net, men den kan i nødsfald fungere virtuelt, hvad antageligt i stigende grad vil blive tilfældet fremover. 22. april 2020 afprøvede vi det i vores forskningsgruppe, men det skal understreges, at det ikke var problemfrit. Metodens styrke er, at den giver plads til vilde ideer, fejlskud, fortrolige informationer og ”politisk ukorrekte udsagn”. Denne frihed reduceres, når dialogerne optages i et digitalt møderum og derfor principielt vil være tilgængelige for alle altid. BIG BROTHER bliver en permanent trussel.

F. Kommercialisering

Efter at den danske universitetslov af 2003 udvidede kravet til universiteternes aktiviteter til tre områder: forskning, undervisning og formidling har spørgsmålet om digitalisering stillet sig på en ny måde (Retsinformation 2003, Danske Love 2020). I princippet har forskerne forskningsfrihed inden for de rammer, som universiteternes strategiplaner udstikker. De har pligt til at levere forskningsbaseret undervisning og til at formidle deres forskningsresultater til offentligheden. Men hvad betyder det i en digitaliseret verden? Hvordan undgår vi, at forskningsbaseret undervisning og formidling af forskning bliver til præfabrikerede videoforelæsninger eller PowerPoint-shows uden dialog med publikum? Og hvordan undgår vi som nævnt edu- og sciencetainment eller det, der er værre? Hvem har retten til at bestemme, hvilke forskningsresultater, der skal formidles hvordan?

I Danmark har vi nogle gode og velfungerende eksempler på fjernsynsudsendelser med forskningsformidling, der er oplysende for ”menigmand”, uden at være forfladigende. Jeg kan f.eks. nævne Danskernes Akademi (Danmarks Radio, 2014) og serien #5 skarpe (dr.dk, 2020). Men hvem har ejendomsretten til denne type medieprodukter?

Danmark tilsluttede sig i 1903 Bernerkonventionen om *ophavsret*. Loven er senest blevet revideret 1971 og giver den person, der er ophav til et videnskabeligt eller kunstnerisk værk, ret til at bestemme, hvor og hvordan værket skal formidles de næste 70 år (Danskelove.dk, 2020, Kulturministeriet 2010). I USA arbejder man til gengæld med *copyright*, dvs. forfatteren eller

kunstneren kan sælge ejendomsretten til værket permanent. Nogle berømte eller berygtede eksempler på stridigheder om copyright til nogle af verdens mest spillede melodier er "Guantanamera" (Toms karameller) og Jacob Gades "Tango Jalousi".

Når det kommer til præfabrikerede "forskningsprodukter" kan vi forudse en række forskellige scenarier og hermed nye former for konflikter og kampe. I et traditionelt *velfærdsstatsligt* regi har undervisere en interesse i genbrug af eget og andres materiale for at spare tid til forberedelse. Inden for en *konkurrencestatslig* logik kan universiteterne henvise til, at produkterne er produceret i arbejdstiden, og at de derfor har retten til at distribuere dem. Dvs. at produkterne kan erstatte undervisernes fysiske tilstedeværelse og reducere deres normer/udvide deres undervisningsforpligtelser. Men forskerne selv kan også have en interesse i en mere radikal *markedsførelse*. På de sociale medier kan forskningsproduktet f.eks. fungere som markedsføring af forskerens foredrags- og/eller konsulentvirksomhed, eller som et koncept, der kan udbydes på en reklamefinansieret blog og evt. patenteres.

Ideelt set har den digitale undervisning mange potentialer. Den kan – helst kombineret med de fysiske møder – bruges til at arrangere projektorganiseret undervisning, hvor de studerende i grupper udforsker en faglig problemstilling og gøre sig erfaringer med videnskabelse og samskabelse. Men det kræver, at såvel undervisere som institutioner har modet til at eksperimentere og til at risikere at tage fejl. Så også her er det sandsynligt, at politiseringen af ledelsen af forskning intensiveres.

G. Politisering

Uanset om man vil arbejde inden for en klassisk velfærdsstatslig ramme, hvor arbejdstiden forhandles mellem arbejdsgivernes og arbejdstagernes faglige organisationer eller inden for en konkurrencestatslig ramme, hvor det er den enkelte uddannelsesvirksomheds rentabilitet, der er central, eller på "rene" markedspræmisses, så bliver spørgsmålet om algoritmer afgørende. De kalkulationer af funktioner, som finder sted i arbejdet med data, er afgørende for, om man kan få den type af informationer, man er interesseret i. Vil man vide noget om børnenes (selvoplevede) trivsel set i forhold til deres sociale baggrund? Vil man have informationer om elevernes testresultater set i forhold til deres tidlige præstationer eller sammenlignet med andre klassers, skolers eller nationers scorer, som f.eks. i de nationale tests eller PISA? Vil man have tilfredshedsmålinger, der kan give informationer om forholdet mellem skolernes popularitet og deres investeringer i efteruddannelse og kompetenceudvikling? Eller vil man simpelthen have en cost-benefit-analyse – kan det betale sig at gøre dette eller hint?

At forsknings- og uddannelsesinstitutionerne i dag befinder sig i et krydspres mellem disse forskellige hensyn, gør ikke sagen mindre kompliceret. Mit worst-case scenario er som sagt Big Brother, den kroniske overvågning af grupper og enkeltpersoner. En *totalitær* tendens, som i dag kan indgå i u-hellige alliancer med de styringstendenser, der dukker frem i krigen mod Corona. Som mennesker har vi alle interesse i, at vi selv og vores nærmeste overlever. Som humanister har vi interesse i at beskytte vores medmennesker mod en tragedie, men som borgere har vi ikke nødvendigvis interesse i, at den aktuelle undtagelsestilstand, som Agamben siger, bliver permanent. Selvom det er i en god sags tjeneste, så bliver truslen mod demokratiet tydelig, hvis alle borgeres bevægelser og ytringer bliver registreret og kan kontrolleres. Det er foruroligende.

De totalitære tendenser, der viser sig i de uheldige og u-hellige alliancer mellem konkurrencestat, nyliberalisme og Corona bekæmpelse, er dæmoniske. Perspektivet må ikke blive desperation og destruktion, selvom situationen er desperat og destruktiv. Vi må holde fast i den saglige og respektfulde debat for at kunne revitalisere demokratiet.

Vi har grund til at være urolige for virussen, og vi har grund til at være urolige for demokratiet. Vi har travlt, så nu må vi tage det roligt, som afdøde gestalt-terapeut Niels Hoffmeyer sagde det.

Referencer

Agamben, G. (18. 03 2020). *European Journal of Psykoanalyses*. Hentet fra <http://www.journal-psychoanalysis.eu/coronavirus-and-philosophers/>.

Bereswill, M., & Morgenroth, C. R. (23. 09 2010). Alfred Lorenzer and the Depth-hermeneutic Method. *Pschoanalysis, Culture and Society* 15. <https://doi.org/10.1057/pcs.2010.12>

Boltanski, L. &. (2006). *On Justification*. Princeton : Princeton University Press.

Danmarks Radio. (01. 08 2014). *Danskernes Akademi*. Hentet fra www.dr.dk.

Danske Love. (25. 04 2020). *Ophavsretloven paragraf 2*. Hentet fra <https://danskelove.dk/ophavsretsloven/2>.

dr.dk. (25. 04 2020). *5 skarpe #*. Hentet fra https://www.dr.dk/drtv/serie/5-skarpe_177257.

Egner, T. (1988 [1955]). *Folk og Røvere i Kardemommeby*. Oslo: Cappalen.

Hjort, K. (09. 09 2009). Uddannelsesforskningen mellem kritik og etik. *Dansk Pædagogisk Tidsskrift* 3, s. 76-84.

Hjort, K. (2012). *Farvelfærdsstaten*. Odense: Odense Boghandel.

Hjort, K. red (2017). *PROLAB - Professionslaboratorier*. Kbh: Werkstatt.

Jensen, B. E. (21. 03 2019). *Kinas nye pointsystem er et spil om medborgerskab*. Hentet fra <https://videnskab.dk/kultur-samfund/kinas-nye-sociale-pointsystem-er-et-spil-om-medborgerskab>.

Kulturministeriet. (09. 03 2010). *Bekendtgørelse 218*. Hentet fra <https://www.retsinformation.dk/eli/ta/2010/218>.

Meijer, A. (19. 02 2019). Predictive Policing. *International Journal of Public Administration* vol. 42 Issue 12 , s. 1031-1039. Hentet fra <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/01900692.2019.1575664>.

RealityPortalen.dk. (15. 04 2020). *De Unge Mødre*. (Kanal 4) Hentet fra <https://realityportalen.dk/program/de-unge-modre/>.

Retsinformation. (15. 01 2003). *Universitetsloven*.

SDU. (20. 04 2020). *NERA 2021*. Hentet fra https://www.sdu.dk/en/om_sdu/institutter_centre/ikv/nera_2021/.

Socioøkonomisk reference for grundskolekarakterer. (17. 04 2020). Hentet fra <https://www.uvm.dk/statistik/grundskolen/karakterer-og-test/sociooekonomisk-reference-for-grundskolekarakterer>

SQUID. (20. 04 2020). *The International Research Group for Psycho-Societal Research*. Hentet fra <https://psycho-societal.org/>.

Undervisningsministeriet (17. 04 2020). *Trivselsmåling*. Hentet fra <https://www.uvm.dk/folkeskolen/elevplaner-nationale-test--trivselsmaaling-og-sprogproever/trivselsmaaling>